

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Keisripalu looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri”
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse (edaspidi *LKS*) § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord.

Määrusega moodustatakse Natura 2000 võrgustikku kuuluvale Keisripalu loodusalale siseriikliku kaitse tagamiseks Keisripalu looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) ja kehtestatakse kaitse-eeskiri. Ala kaitse alla võtmise on tinginud vajadus tagada paremini loodusdirektiivi I lisa metsaelupaigatüüpide kaitse.

Keisripalu looduskaitseala asub Valga maakonnas Helme vallas Möldre külas.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu koostas Keskkonnaameti kaitse planeerimise spetsialist Reet Reiman (tel 786 8371, reet.reiman@keskkonnaamet.ee), eksperdihinnangu andis botaanik Silvia Pihu. Eelnõu nõuetekohast vormistust ja piirangute põhjendatust kontrollis Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Taavi Tattar (tel 786 8371, taavi.tattar@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Keskkonnaameti õigusosakonna jurist Madina Talu (tel 627 2181, madina.talu@keskkonnaamet.ee) ja keeleliselt toimetas Siiri Soidro (tel 5341 9456; siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala eesmärk on kaitsta elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ loodusliku loomastiku ja taimestiku kohta nimetab esimeses lisas. Need elupaigatüübid on vanad loodumetsad (9010* – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi lisale I, tärniga (*) on tähistatud esmatahtis elupaigatüüp) ja rohunditerikkad kuusikud (9050).

Vastavalt LKS §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus, rahvusvahelistest lepingutest tulenev kohustus.

Keisripalu looduskaitsealale esinevad metsakooslused on loodusdirektiivis nimetatud I lisas, olles seega nii riiklikult kui ka rahvusvaheliselt ohustatud ja haruldased kooslused, mille kaitse tagamise osas on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus. Nende kaitsmine EL loodusdirektiivi järgi on vajalik, kuna selliseid metsi ei ole intensiivse metsamajandamise tõttu Euroopa boreaalses piirkonnas väga palju säilinud ning seetõttu on väljasuremisohus ka kõik liigid, kes vajavad sellist tüüpi metsi oma elupaigana.

2.2. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Eelmises peatükis nimetatud väärtuste kaitse alla võtmine kõnealusel alal on otstarbekas, kuna tegemist on esinduslike metsaelupaigatüüpide esinemisalaga. Keisripalu looduskaitseala hõlmab endas loodusväärtuste poolest esinduslikumat osa suuremast metsamassiivist. Enamik

(52%) kaitseala pindalast on kaetud esinduslike (esinduslikkus A) metsa elupaigatüüpidega. Kaitsekorra rakendamisel suureneks elupaikade osakaal 30 aasta perspektiivis veelgi ja võib hinnanguliselt tõusta 86 % kogu alast.

Looduskaitse arengukava järgi vajavad enam ranget kaitset laane-, salu- ja soovikumetsad. Keisripalu looduskaitseala moodustamine vähendab nende metstüüpide range kaitse vajakud 19 ha võrra.

Kokkuvõttes aitab see kaitsta ja säilitada elujõulisena Eestile omaseid looduslikke metsi ja seal elavaid liike. Kõnealuse ala kaitse alla võtmine parandab Eesti loodusalade senise võrgustiku sidusust.

Keisripalu looduskaitseala on oluline nii siseriiklikult kaitstavate alade kui ka Natura 2000 võrgustiku sidususe seisukohalt, aidates kaasa liikide levimisele kaitstavate objektide vahel (ümbruskonna kaitsealused metsapargid- Helme lossipark ja Tõrva keskkooli park, Tikste maastikukaitseala).

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitseala tüübiks on valitud looduskaitseala, kuna kaitseala peamine kaitse eesmärk on looduskoosluste kaitse loodusliku arengu kaudu.

Hoiualad moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisunditagamiseks, kuid väljaspool kaitstava liigi elupaikasid ja kasvukohtasid on metsade majandamine lubatud. Metsakoosluste kaitse eeldab majandustegevuse välistamist ja servaeefekti vähendamiseks tuleb moodustada kompaktsed ja terviklikud alad. Hoiuala režiimis ei ole võimalik tagada metsamassiivi kompaktsust ja terviklikkust ning seetõttu pole hoiuala sobiv tüüp antud ala kaitseks. Püsielupaigad moodustakse peamiselt kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitseks.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndi piir

Kaitseala piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte (riigimaanteed ja kohalikud teed, mõõdistatud maaüksused). Kaitseala piir on kantud kaardile kasutades alusena Eesti põhikaarti (möötkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid seisuga oktoober 2012.

Kaitseala kogupindala on 32,67 ha ja see asub valdavalt riigimetsamaal (32,60 ha). Eramaad jääb kaitsealale 0,07 ha.

Kaitseala moodustatakse Helme jõe ja Keisripalu-Upruse tee vahelisele alale, mis on kompaktne metsaelupaigatüüpide esinemisala. Kaitseala välispiiri, mis on ühtlasi ka sihtkaitsevööndi piir, määramisel lähtuti sellest, et kaitstavad väärtused (vanad loodusemetsad ja rohunditerikkad kuusikud) oleksid tervenisti hõlmatud. Piiridena kasutati loodusväärtustele lähimaid looduses tuvastavaid objekte. Piir kulgeb mööda riigi- ja erateede kaitseala poolset serva (ida- ja lõunaosas), edelas ja läänes mööda kinnistupiiri ja kaitseala poolset kraavikallast, läänes mööda Helme jõe kaitseala poolset kallast ning põhjas mööda põllutee kaitseala poolset serva.

Vastavalt kaitse-eeskirjale kuulub kaitseala tervenisti Keisripalu sihtkaitsevööndisse, mis on vajalik metsakoosluste loodusliku arengu tagamiseks ning seeläbi elustiku mitmekesisuse ja kaitsealuste liikide elupaikade säilitamiseks. Piiranguvööndi režiim ei võimalda kohast kaitset metsaelupaigatüüpidele. Nende peamiseks ohuteguriks on metsamajandustegevus, mida saab vältida üksnes sihtkaitsevööndis. Piiranguvöönd on kaitseala majandatav osa, mistõttu pole see kõnealuste väärtuste kaitseks sobilik režiim. Reservaadi kaitsekord on liiga range kuna alaline liikumispiirang pole loodusväärtustega põhjendatud.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi (inventeerinud Tiiu Kull, Kalevi Kull, hiljem (august 2009) piire korrigeerinud Taavi Tattar ja Priit Voolaid) ning kaitseala tsoneeringu ja kaitse-eeskirja kohta koostatud eksperdiarvamust („Keisripalu looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu ekspertiis,, 8.05.2010, Silvia Pihu). Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning säilimise ja oleksid seega proportsionaalsed saavutatavale efektile.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitseala tervikuna määratud sihtkaitsevööndisse.

Kaitsekorra väljatöötamisel ei arvestatud eksperdi ettepanekuga lubada noortes metsakultuurides hooldustöid esimese 20 aasta jooksul eesmärgiga kujundada metsakoosluse ilme looduslähedasemaks, kuna see vajadus antud alal puudub. Noorte metsakultuuride osakaal on kaitsealal tühine (0,5 ha) ja nende looduslähedane struktuur kujuneb puuliikidevahelise konkurentsi tõttu ka inimese sekkumiseta.

Kaitse-eeskirjaga ei reguleerita poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalikku tegevust ega pilliroo ja adru varumist, kuna pool-looduslike kooslusi kaitsealal ei ole ning pilliroo ja adru varumine ei ole võimalik (adru kaitsealal ei esine ning pilliroog kasvab üksikute väikeste gruppidega). Ei reguleerita ka kalapüüki ja ujuvvahendiga sõitmist, kuna kaitsealale ei jää ühtegi sellist veekogu, kus kalastamine ja paadisõit oleksid võimalikud. Kaitse-eeskirjaga ei reguleerita koosluste kujundamist, kuna see ei ole vajalik. Eesmärk on tagada ala looduslik areng. Maaparandussüsteemide hoiutöid kaitsealal ei reguleerita, kuna seal ei asu ühtegi maaparandussüsteemi, mida oleks vaja hooldada ning puudub vajadus ka nende rajamiseks tulevikus (ala esinevad parasniisked mullad, mis ei vaja kuivendamist).

2.5.2. Sihtkaitsevööndi kaitsekord

Sihtkaitsevööndi kaitse režiim on vajalik kaitseala eesmärkide saavutamiseks ja loodusväärtuste säilimiseks. Sihtkaitsevööndi režiim võimaldab tagada juba väljakujunenud elupaigatüübi puhul metsakoosluse säilimise ning veel väljakujunemata osas metsaelupaiga esinduslikuks kujunemise läbi loodusliku arengu.

2.5.2.1. Lubatud tegevused

Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvasaadusi ning pidada jahti kogu kaitsealal. Eramaal viibides tuleb arvestada asjaõigusseaduses sätestatud. Kaitsealal

ei pesitse teadaolevalt liike, kelle soodsa seisundi tagamiseks on oluline kehtestada pesitsusperioodiks liikumispiiranguid. Inimeste viibimine ja metsasaaduste korjamine ei kahjusta koosluste ja liikide soodsat seisundit. Muude metsa kõrvalsaaduste all peetakse silmas metsasaadusi (v.a seemned ja marjad) nagu käbid, taimed, seemned, mille kogumine on lubatud. Tavaliselt puudub huvi nende massiliseks korjamiseks ja on vähetõenäoline, et see tekib. Jahipidamine jahiseaduse ja jahieeskirja alusel ei sea ohtu kaitseväärtuste soodsa seisundi säilimist. Seega nimetatud tegevuse korral oht kaitse eesmärkidele puudub.

Lubatud on olemasolevate teede ja rajatiste hooldustööd. Olemasolevad teed ja rajatised jäävad kaitseala piirile ja nende hooldamine ei mõjuta kaitseväärtuste säilimist. Kuigi käesoleval ajal ei ole teada, kas alale on plaanis rajada rekreatsioonirajatisi, annab säte võimaluse hooldada tulevikus rajatavaid rekreatsioonirajatisi.

Kaitsealal on sõidukiga sõitmine lubatud teedel, väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tegevusel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Kaitseala pinnas on tallamistundlik ning seda võib kahjustada sõidukite ja maastikusõidukitega sõitmine väljaspool teid. Erisus on seatud järelevalve- ja päästetöödele, kaitseala valitseja poolt kooskõlastatud ja korraldatavatele töödele ning kaitse-eeskirjaga lubatud töödele (näiteks kaitseala tähistamine, väärtuste inventeerimine jms tegevused). Nimetatud erisused tulenevad LKS § 30 lõikest 3.

Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Piirangu põhjuseks on asjaolu, et rohkem kui 50-liikmeline inimgrupp võib põhjustada märkimisväärset lokaalset keskkonnakahju (erosioon, tallamine), mis ei võimalda keskkonnal enam tavapäraselt looduslikult taastuda. Ürituse korraldamise ja toimumisega seotud negatiivsete ilmingute ärahoidmiseks on vajalik, et arvestataks kaitseala valitseja teadmiste ja kogemusega loodusväärtuste säilitamise tagamiseks vajaliku tegevuse osas. Arvestades kaitseala loodusväärtusi, peab kaitseala valitseja hoidma liigse tallamiskoormuse vältimiseks kontrolli all kaitsealal toimuvaid rahvaüritusi, mille osalejate arv on suurem kui 50. Sellest tuleneb ka kooskõlastamise nõue. Alla 50 osalejaga rahvaürituste korral jääb negatiivne keskkonnakahju talutavatesse piiridesse. Kaitsealal ei asu rahvaürituste korraldamiseks mõeldud ettevalmistatud kohti. Käesoleval ajal ei ole teadaolevalt kavas lähiajal neid rajada. Samas on Helme valla üldplaneeringu kohaselt kavas rajada Helme ümbruse matkarada, mis osaliselt läbiks ka kaitseala. Tuleviku silmas pidades on rahvaüritusi seetõttu ikkagi reguleeritud, juhul kui turismi eesmärgil tekib huvi ala tutvustamiseks.

Kaitseala valitseja nõusolekul on kaitsealal lubatud telkimine. Kaitseala asub piirkonnas, kus lähieesmärges on mitu erinevat telkimisvõimalust. Üksikud telkimised, mis toimuvad kaitsealal kooskõlastatult kaitseala valitsejaga, ei kahjusta Keisripalu kaitseala, kuid seda teeks massiline telkimine. Kooskõlastamise nõue annab kaitseala valitsejale võimaluse telkimist suunata ja kontrollida, et vältida alal liigset koormust. Telkimisega võib kaasneda looduslikule metsale ja sealsele elustikule lokaalselt ebasoodne mõju (pinnase kahjustamine, reostamine) mistõttu on vajalik selle ärahoidmine.

Kaitseala valitseja nõusolekul on kaitsealal lubatud tee, tehnovõrgurajatisi või tootmisotstarbeta rajatisi püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks. Kaitseala on olnud kunagi Tõrva asula rekreatiivala ja arvatud maakonna teemaplaneeringu

kohaselt miljööväärtuslike alade hulka. Praegu on kaitseala külastamine juhuslik. Nimetatud leevendus on kaitse-eeskirjas tulevikku silmas pidades, kui tekib huvi antud ala taaskasutamiseks puhke-eesmärkidel. Puhkeotstarbeliste ehitiste püstitamine kaitsealale mõistlikus mahus ei ohusta kaitseala kaitse eesmärke.

2.5.2.2. Keelatud tegevused

Kaitsealal on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine ning lõkke tegemine. Majandustegevus ja loodusvarade kasutamine on keelatud, kuna ala on kavas jätta looduslikule arengule, et tagada metsaelupaikade soodne seisund. Lõkke tegemist ei lubata, sest kui lõkkekohti ei ole ette valmistatud, puuduvad selleks ka vastavad vahendid (lõkkepuud) ning vajalikku materjali hakatakse metsa alt valimatult koguma. Sellise tegevuse kumuleerudes avaldub kaitseala metsadele negatiivne mõju, mis väljendub mikrokliima muutumises. Lisaks on kaitseala laane- ja salumetsad tuleohtlikud.

2.5.2.3. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Planeeritud tegevuste ühtivus kaitseala kaitse eesmärkidega sõltub konkreetsetest tingimustest ning vajab igakordset kaalutlusotsust. Seetõttu on vastavalt looduskaitseseaduse § 14 lõikele 1 mitmed tegevused lubatud vaid kaitseala valitseja nõusolekul. Ilma kaitseala valitseja nõusolekuta ei või muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks, anda projekteerimistingimusi või ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit ning jahiulukeid lisasööta.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas. Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutlusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus ei kahjusta loodusväärtusi, saavutades looduskaitse ja arendushuvide ühitamise.

3. Menetluse kirjeldus

Kaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 24. maist – 16. juunini 2010 Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni Valga kontoris ja Helme Vallavalitsuses. Teade kaitseala kaitse-eeskirja muudatuste avaliku väljapaneku kohta ilmus 31. mail 2010 Ametlikes Teadaannetes, 1. juunil 2010 üleriigilise levikuga ajalehes Postimees ning 18. mail 2010 ja 3. juunil 2010 kohalikus ajalehes Valgamaalane. Üleriigilise levikuga ajalehes Postimees ilmus teade Keisripalu kaitseala moodustamise kohta algselt planeeritust kaks nädalat hiljem (ajal, kui avalik väljapanek oli jõudnud poole peale). Seetõttu pikendati avalikustamise aega,

saadeti maaomanikele uus teade ja avaldati uus teade kohaliku levikuga ajalehes Valgamaalane.

LKS §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva kinnisasjade omanikele ja kaitseala asukoha kohalikele omavalitsusele teade. Riigimaa omaniku esindajaks on vastavalt riigi kinnisvararegistrile Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Kaitse alla jääb väga väike osa (u 700 m²) Sitermäe kinnistust (katastritunnus 20301:004:1770).

Avalikku arutelu ei toimunud, kuna eri väljaannetes avaldatud teade sisaldas infot, et vastava ettepanekuta avalikku arutelu ei korraldata. Kõigile menetluse käigus esitatud ettepanekutele ja vastuväidetele on vastatud looduskaitseaduse § 9 lõike 8 sätestatud korras. Eriarvamused on püütud lahendada kirjavahetuse ja suuliselt antud selgituste kaudu. Arvestades kaitse-eesmärgiks olevate loodusväärtuste kaitsevajadusi on võimaluste piires ettepanekuid arvestatud.

Tabelis 1 on Keisripalu looduskaitseala kaitse-eeskirja kohta tehtud ettepanekud ja Keskkonnaameti põhjendused nende arvesse võtmise kohta. Avaliku väljapaneku kestel tehtud ettepanekutele on vastatud kirjalikult lähtuvalt LKS § 9 lg 8 sätestatust. Valga Maavalitsus on oma 8. veebruari 2011 kirjaga nr 1.3/177 Keisripalu maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu kooskõlastanud.

Tabel 1

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepanek	Otsus
1	Raivo Sillaste	Arvata kaitsealalt välja Sitermäe kinnistu ja sinna juurde viiv tee.	Osaliselt arvesse võetud. Keisripalu looduskaitseala piiridest arvatakse välja Aakre metskonna mt 1 kinnisasjal asuv tee ja uus piir määratakse nii, et kaitseala lõunapiiriks jääb tee põhjapoolne serv. Kinnistu kirde- ja idaosas jääb kehtima algselt pakutud piir, kuna see on looduses paremini jälgitav (kraav) ning tagab paremini looduskompleksi terviklikkuse.
2		Jätta mingi osa kaitsealast selliseks alaks, kus naabruses elavad inimesed saaksid küttepuid varuda.	Metsakoosluste kaitseks ja seal, kus vajalik, esinduslikuks kujunemisel, on alal vajalik tagada looduslik areng. Raietel on metsakoosluste arengule otsene mõju, ning nende reguleerimiseks oleks vajalik piiranguvööndi moodustamine, mis ala väiksust ja kompaktsust arvestades ei ole otstarbekas.

3	Helme Vallavalitsus	Jätta planeeritavast looduskaitsealast välja erasektori kinnistualad ja Sitermäe kinnistule viiv sõidutee.	Osaliselt arvesse võetud. Ala lõunaosas määratakse uus piir nii, et alalt jääb välja Sitermäe kinnistule viiv tee. Muus osas (vaidlusalune kaitsealale jääv ala pindalaga ca 0,07 ha) jääb piir muutmata, et tagada looduskompleksi terviklikkus, mille looduslikuks piiriks on kraav, ja leevendada servaeefekti mõju kaitstavale elupaigatüübile.
4		Anda olemasolev teelõik eravaldusse, kuna Sitermäe kinnistu omanik on huvitatud tee hooldusest ja korrasolekust.	Ettepanekut ei saa arvesse võtta, kuivõrd kaitse-eeskiri ei reguleeri kinnistute omandiküsimusi.
5		Kasutada „Keiserpalu” nime asemel „Keisripalu”, kuna esimene nimetatud variant on kohapeal kasutatav piirkonna nimi.	Arvesse võetud.
6	Valga Maavalitsus	Arvestada Keisripalu looduskaitseala moodustamisel Valga maakonna teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”.	Arvesse võetud. Kaitseala moodustamine ei ole teemaplaneeringuga vastuolus, kuna planeeringus on sama ala märgitud kaitsemetsana.

Protsessi viibimise tõttu korraldati uus avalik väljapanek (19. novembrist – 10. detsembrini 2012), mille kohta ilmus teade 16. novembril 2012 üleriigilises ajalehes Eesti Päevaleht, 15. novembril 2012 kohalikus ajalehes Valgamaalane ja 9. novembril 2012 Ametlikes Teadaannetes. Avaliku väljapaneku jooksul ei esitatud ühtegi ettepanekut.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud EÜ Nõukogu direktiiviga 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, mil määral tema territooriumil leidub loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 2 alapunktiga 539 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Keisripalu loodusala, mis hõlmab endas Keisripalu looduskaitseala. Seetõttu tuleb Keisripalu looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

Keisripalu loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni otsusega 2013/27/EÜ, 16. novembrist 2012, millega vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ võetakse vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade teine ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri C(2012) 8229 all, ELT L 10, 13.01.2012 lk 130).

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada piirkonna metsaelupaikade kaitset. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt toodud eesmärkide saavutamist.

Määruse jõustumisel puuduvad olulised mõjud sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ja riigiasutuste ning kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Keisripalu looduskaitsealale jääb eramaad 0,07 ha ning kuna see moodustab kogu kinnistu pindalast oluliselt vähem kui 2/3, siis ei teki riigil kohustust ala omandamiseks. Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb määruse jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude mõningane vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta, mistõttu jääb Helme vallal saamata 179 eurot.

6. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Käesoleva määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti

teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Põllumajandusministeerium on teinud ettepaneku muuta eelnõu sõnastust ning lubada kaitsealal teha maaparandussüsteemi hoiutõid kaitseala valitseja nõusolekul. Läbiräägitult Põllumajandusministeeriumiga ei võeta tehtud ettepanekut arvesse, kuna olemasolevaid maaparandussüsteeme alal ei ole ning vajadus maaparandussüsteemi hoiutõid teha puudub.

Ülejäänud ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Keit Pentus-Rosimannus
Keskkonnaminister